

*С.М. Гольцова, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

У країнах з розвиненою економікою актуальною є оцінка об'єктів бухгалтерського обліку за справедливою вартістю. Необхідність її використання при складанні фінансової звітності передбачене в законодавстві України з 2007 року.

Оцінка активів за справедливою вартістю – це дуже складний процес і потребує відповідних організаційно-методичних підходів.

Найбільш ефективним шляхом вирішення проблем оцінки справедливої вартості активів є створення на підприємстві постійно діючих комісій, які доцільно створювати за галузевим або поглибленим підгалузевим принципом. Постійно діюча комісія наказом керівника повинна створюватися у складі не менш трьох осіб, а саме:

- головного бухгалтера (його заступника, бухгалтера галузі);
- спеціалістів галузі, активи яких оцінюються за справедливою вартістю, що мають справу з їх купівлею, продажем, оприбуткуванням;
- керівників структурних підрозділів.

Метою функціонування постійно діючих комісій є прийняття рішень про справедливу вартість активів підприємства. Для досягнення мети слід застосувати такі організаційно-методичні підходи:

- збір інформації про ціни на ринку за галузями та видами продукції;
- моніторинг ринкових цін, узагальнення підтверджувальних документів з цінами в окремій бухгалтерській справі;
- визначення справедливої вартості активів відповідно до встановленого на підприємстві порядку;
- оформлення результатів оцінки та передача їх до бухгалтерії з метою відображення вартості активів в обліку.

Підприємство може самостійно визначати методику аналізу джерел інформації з метою встановлення справедливої вартості активів. Джерелами інформації можуть бути:

- самостійний збір інформації про ціни на ринку;
- отримання інформації з органів державного управління;
- інформація про закупівельні ціни на продукцію, що є об'єктом державного цінового регулювання.

Найбільш відповідальним організаційно-методичним аспектом визначення справедливої вартості активів підприємства є обґрунтування метода оцінки активів. Члени комісії повинні чітко уявляти доцільність застосування таких методів, як аналіз контрактів, аналогія, прийняття цін, експертна оцінка комісією, стороння професійна оцінка.

Встановлена комісією ринкова вартість того чи іншого активу оформляється актом визначення справедливої вартості активів. Він складається на дату оцінки в трьох екземплярах і підписується всіма членами комісії, головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства.

Систематизацію інформації щодо цін на ринку слід покласти на бухгалтера, який відповідає за ведення обліку оцінюваних активів та входить до складу комісії. У бухгалтерській справі він комплектує:

- протокол засідань комісії;
- акти визначення справедливої вартості за видами активів;
- документи, що підтверджують ринкові ціни прийняття для розрахунку справедливої вартості;
- висновки та розрахунки комісії, виконані при застосуванні методів експертної оцінки та прийняття цін;
- звіти про оцінку ринкової вартості, виконані незалежними оцінювачами.